

Welkom in mijn wereld

– Ingrid Lammerant

Voor iedereen die bereid is de woorden op zich te laten spreken

Copyright

Titel: Welkom in mijn wereld
Auteur: Ingrid Lammerant

© april 2020, Ingrid Lammerant
ingrid.lammerant72@gmail.com
<http://ingridlammerant.be>

Inhoud

Voorwoord	4
De keizer	5
De keizerin	9
Het rad van fortuin	13
De duivel	16
De zegewagen	20
De toren	23
De dood	27
De ster	30
De gehangene	33
De hogepriesteres	37
Kracht	41
De magiër	44
De dwaas	47
Nawoord	52

Voorwoord

Ik ben niet psychotisch nu. Dat weet ik. Ik ben nu gewoon wie ik ben, diep vanbinnen. De duivel nam ik mee naar de toekomst, ik koesterde hem in mijn dagelijks leven en weerspiegelde hem in mijn zijn. Zat er dan toch wijsheid in de gekte?

Ik vertrouw erop dat alles weer terugkeert, zelfs wat soms vergeten en verloren lijkt, als eb en vloed, als de seizoenen van de natuur, als het ritme van mijn leven. Zoals schoonheid en verwondering altijd weer terugkeert, mysterie en tekens rondom. Contact met de andere wereld bepaalt mijn blik.

Het is een baken voor het kleine besef in mij dat mijn gekte ook mijn reddingsboei was uit de bodemloze poel van wanhoop waarin ik ooit zonk, dat mijn toenmalige beleving geen verzinsel was of louter symptoom, maar de sneeuwvlok in mijn hart deed smelten en in de kleuren van de regenboog mijn diepste wezen onthulde.

De natuur was mijn leermeester en de tarot mijn weg.

De oude kraai, een vrouwtje denk ik, drapeert haar vleugels statig rond haar lijf en zegt luidop in mijn hoofd “Ik zal je vertellen wat ik weet. Dan zal je het begrijpen. Mogelijke antwoorden in jezelf. Welkom in mijn wereld van verwondering, schoonheid en troost. Een wereld vol magie.”

Haar stem en mijn stem vloeien in elkaar over, waardoor een gemeenschappelijke stem ontstaat. Het is niet meer duidelijk wie er nu eigenlijk spreekt. Is dat belangrijk?

De keizer

“Een statisticus waadde vol vertrouwen door een rivier die gemiddeld één meter diep was. Hij verdronk.” Godfried Bomans

“Ik denk, dus ik ben,” zegt de keizer van de tarot. Een oude, strenge en hoekige figuur zit op een veel te grote troon. Onverzettelijke bergen op de achtergrond staan in een wereld vol beweging. De keizer, of zeg je vader of autoriteit? Logisch en abstract denken, de wetenschap in het algemeen en het ‘meten is weten’ principe beheersen zijn domein.

Is een psychose louter verstoring van de hersenwerking of is er een meerduidigheid, zoals ik het ervaaarde? Heb ik echt geen ziekte-inzicht als ik beweer dat er iets meer is? Zijn het vooral mijn hersenen die mij tot mens maken? Was ik ziek en was er niet meer dan dat? Beneden, binnen en boven pleegden een staatsgreep in mijn bewustzijn, spraken in mij, schreeuwden en wilden gehoord worden. Buiten is wat de meerderheid van de mensen goed kent. Ik kon ook niet zonder buiten en bouwde mijn muren sterker weer op. Maar deze keer met kijkgaten. Ook de sterren boven bevinden zich in de buitenwereld, en het minuscule guichelheil. Aarding, structuur, medicatie en rust verzachtten de prikkels van buiten maar de gevoeligheid voor de andere wereld bleef. Waar is het dieptewerk? Waar is het hoogtewerk? Buiten kijk ik ook omhoog. En buiten voel ik ook vanbinnen. Beneden, binnen en boven spreken verhuuld. Ze spreken in beelden en verhalen, in de droomtaal van de andere wereld. Ik kende die symbolische taal niet, ik had ze nooit geleerd maar ze sprak niettemin, ondanks mijn angst voor de nachtmerrie.

Nu ik de eigenaardigheden van die taal bevallig aankijk, schept ze feeëriekere wonderen op mijn pad. Het onderliggende, het subtiele, het mysterieuze wordt niet ontsluitend maar toont zich in al haar schoonheid. Als een caleidoscoop. Deze oertaal voel ik met mijn wezen, deze taal denk ik niet met mijn hersenen. Mythologie, tarot, astrologie, dieren, bomen en planten scheppen de verhalen in mijzelf. Ik draag net als jij een stukje mythologie in mezelf, verhalen die zich op wonderlijke wijze verweven met jouw verhalen. Nieuwe dimensies, veelgelaagdheid. Symboliek creëren we samen, maar ik bepaal wat het meeste spreekt tot mij. Symboliek geeft een andere dimensie weer, een onderliggende dimensie, zonder daarmee afbreuk te doen aan de subtiliteit en nuance van de realiteit. Het voegt een soort universaliteit toe in de vorm van verhalen en mythes. Een wezen als een kat krijgt zo grootse allures die verbonden worden met verhalen uit de geschiedenis en mythologie, en krijgt er zo een laag van betekenis bij, wordt zo ingebed in een groter geheel van verbanden, en dit doet geen

afbreuk aan het unieke wezen met al haar specifieke eigenschappen en nuances dat die bepaalde kat is.

Planeten hebben mythologische namen en krijgen zo inhoud, ze vormen het geraamte van onze levensverhalen en kleuren het in. Van bij de geboorte bouwen ze mee aan onze ziel en persoonlijkheid. Saturnus zit als de keizer op een veel te hoge troon. Hij wordt in de astrologie de grote leermeester genoemd, de leermeester die schuilt in de ervaring of de soms harde realiteit. De planeet die doet groeien en bloeien onder het bedekte gelaat van ongeluk en moeilijkheden. Saturnus, de ongeluksplaneet en zijn zoon Jupiter, de geluksplaneet, vormen samen het krachtenspel van ons menselijk drama, als twee verbonden krachten. Teveel Saturnus is te weinig spiritualiteitszin, een starheid die zinloos aanvoelt, teveel Jupiter is te weinig realiteitszin om met beide voeten op de grond te blijven. Teveel Saturnus is enkel materie die telt, met consumptiedrang tot gevolg en een houding van meer, meer. Minder, minder zei het oosten vroeger, luisterend naar binnen en boven, of is daar ook die houding verdwenen? Beter, best, mislukt is het huidige, gangbare credo.

Wat is dan hoopvol in deze 'ieder voor zich' tijden? Het verhaal van de Germaanse hemelgod Tyr, dat spreekt van overwinning en vechtlust maar ook van eer, rechtvaardigheid en zelfopoffering? Tyr offerde zijn rechterhand aan Fenrir om de andere goden te sparen, een edelmoedige daad in ruil voor recht dat geschiedt. Laten we hopen dat ons gevoel van gerechtigheid overeenstemt met dat van de goden en de natuur.

Een hond is de trouwe viervoeter en de beste vriend van de mens, een beschermer en een waker, net zoals mensen trouwe tweevoeters zijn van hun onzichtbare baas, het heersende maatschappijmodel dat ze in zichzelf geïnternaliseerd hebben en waaraan ze nooit kunnen voldoen. Maar nu doe ik de hedendaagse maatschappij geen eer aan. En ik doe de loyale hond ook geen eer aan. Wolvenbloed zorgt voor de zwakkeren, oud, ziek en jong. De leider van de roedel loopt achteraan, om een achterblijver niet te verliezen aan de leegte die volgt. Instinct weet dat voortbestaan van de groep afhangt. Wie geen groot jager is, is misschien goed in iets anders? Misschien in het vertellen van verhalen? Of misschien in het luisteren naar verhalen die de maan hem of haar influistert?

Een schichtig en angstig konijn hoort meer dan mensenoren kunnen horen. Een kleine dosis angst kan me behoeden voor eigenwaan, voor ziende blind en horend doof zijn. Angst maakt me opmerkzaam op details die er toe doen. Het kermen van de natuur, haar pijn en lijden, en eveneens het kermen van mijn eigen natuur en die van anderen,

onze pijn en lijden. En de eekhoorn, de materialist onder de dieren, verstopt noten voor de winter die komt. Wij verzamelen noten voor de eeuwigheid die komt terwijl we vergeten dat noten niet eeuwig zijn. Maar kijk naar de eekhoorn, uit één van zijn verstopte noten ontstaat een nieuwe boom, terwijl dit niet zijn bedoeling was. Laten we hopen dat ook wij onbedoeld kiemen zaaien.

Diezelfde eekhoorn sorteert het bruikbare van het onbruikbare, schept orde in de wanorde. Zo ben ik weer bij de keizer. Methodisch en nauwkeurig structureren op een rationele manier is als orde scheppen in de wanorde van de waanzin. Irrationale input moet daarna rationeel gesorteerd worden. Maar sorteren voor het sorteren op zich, onderzoeken voor het onderzoeken op zich, schept een waanzinnige orde van vakjes, die de naburige vakjes zelfs niet meer kent. Hoe langer een koe heeft gelegen, hoe groter de kans dat deze snel op zal staan en als een koe eenmaal staat valt niet gemakkelijk te voorspellen wanneer deze weer zal gaan liggen, zo luidt het besluit van een gedaan onderzoek. Indirecte details blijven toch maar details, tenzij natuurlijk later een kiempje van dit onderzoek onbedoeld tot een boom zal blijken uit te groeien.

Zeus verslond zijn eerste vrouw Metis, de aloude vrouwelijke wijsheid. Maar hun dochter Pallas Athena werd daarna in volle wapenuitrusting uit zijn hoofd geboren. Zij volgt het pad van de ratio van het hoofd, niet dat van de wijsheid van het hart en lichaam. Toch was ze onbewust ook de dochter van Metis, waardoor ze de brug kan zijn tussen die vergeten, vrouwelijke wijsheid en de mannelijke, rationele wijsheid. Al is het maar de wijsheid dat sommige dingen altijd een mysterie zullen blijven omdat we de vragen maar kunnen benaderen vanuit ons menselijk standpunt. En al is het maar dat je over sommige menselijke ervaringen zoals bijvoorbeeld liefde, spiritualiteit en geluk beter spreekt in poëzie en met gevoel, de taal van het hart, om die andere dimensie te laten zijn en ze niet enkel te reduceren tot chemische processen.

De keizerin

“De bron van alle poëzie is het diepe gevoel van wat onuitsprekelijk is.” Lucien Arréat

“Ik voel, dus ik ben,” zegt de keizerin van de tarot. “Alles voelt,” zo uiting gevend aan een bezielde natuur, zoals zij de wereld ervaart. Zij is de moeder en daarmee ook moeder aarde en de natuur. Zij is met haar lieflijke, ronde vormen veel zachtaardiger dan de keizer. Ze wijst op de realiteit, de realiteit met al zijn subtiele nuances, dit in tegenstelling tot het abstraherende, reducerende denken van de keizer.

Demeter, de godin van de vruchtbaarheid en oogst, is zelf ook moeder. Ze treurde om haar dochter Persephone, toen deze ontvoerd werd door Hades, de god van de onderwereld. Demeter weigerde daarop de planten te laten groeien en bloeien, totdat haar dochter zou worden bevrijd. Ze werden herenigd maar elke winter moest Persephone terugkeren naar de onderwereld als koningin, want ze had gegeten van de granaatappelpitjes die Hades haar aangeboden had, waardoor ze voor eeuwig verbonden werd met hem en de onderwereld. Verlies en verdriet verworden in deze mythe tot een cyclus van dood en herboren worden.

De keizerin kent haar emoties en gevoelens. In het lichaam zit een oorspronkelijke wijsheid. De keizerin weet dat via haar instincten, lichamelijke gewaarwordingen en haar buikgevoel. Haar wijsheid wordt zelden herkend, haar wijsheid wordt vaak verkeerd begrepen. Het lichaam kan worden beheerst, in een keurslijf gewrongen, worden uitgehongerd, verloochend of uitgeput voor één of ander schoonheidsideaal. Maar wat ben ik zonder lichaam? Ik zou niet eens bestaan.

Hoe koester ik mijn lichaam en geef het de zorg die het nodig heeft? Hoe ben ik geaard en gegrond? Hoe heb ik een basis om op te bouwen en sta ik stabiel op een ondergrond? Hoe voel ik me een deel van de aarde, als een mens die op aarde hoort te zijn? Zonder een element aarde als basis kan ik geen spanning aan. Zonder grond ga ik mentaal vliegen en angstig, hyperalert waarnemen met een ontluikende psychose als gevolg. Angst verwordt zo tot extreme angst en paranoia. Waarom ik het kreeg en of het te maken heeft met mijn levensgeschiedenis, is nu minder relevant voor mij. Misschien is het gewoon mijn aard om me meer te richten op het hoofd en minder op het lichaam. Want uit een gesprek met mijn moeder hierover kon ik wel opmaken dat ik als jong kind hypergevoelig was en op een bepaald moment angst had voor het donker, maar niet het waarom van dat alles. Belangrijker is er nu iets aan te doen en een sterkere fundering op te bouwen. Ik wandel vaak, ik voel mijn voeten op de grond en probeer met al mijn zintuigen het nu in te ademen. Hopelijk heb ik nu een lichamelijke basis om een evenwicht te vinden tussen de lokroep van mijn hoofd, de

aantrekkingskracht van het onbekende, en het gevoel van zekerheid en stabiliteit die ik ook nodig heb om er niet door overstelpt te worden.

Kan ik de stap van angst naar vertrouwen maken? Kan ik van angst een bondgenoot maken? Hoe doe je dat, je contact met de stoffelijke wereld versterken om zo een fundament van zekerheid en kalmte te leggen? Kon ik de sprong naar vertrouwen maken toen ik opnieuw zin in het leven vond dank zij een vernieuwde spiritualiteit, die me deed verzoenen met het leven, waardoor ik er niet meer tegen vocht maar met vertrouwen leerde meedeinen met de eb en vloed? Kan ik zo stormen doorstaan en niet zakken in het moeras dat een psychose is en niet oplossen in de ijle lucht, dat een psychose ook kan zijn.

Naast vaste grond is er ook beweging. Stromen, meegeven met het element water. Meegaan met de flow, loslaten, genieten. Ontspannen, niet tegen de stroom in zwemmen maar als een rivier zijn, als water dat rond de rotsblokken stroomt en genieten van de flow van stromende energie. Ik ben er allemaal niet goed in, ik ben niet goed opgewassen tegen stromingen en overstromingen van emoties. Maar misschien heb ik daarom krachtige creatieve en intuïtieve gaven als compensatie.

Hoe luister ik naar mijn lichaam en respecteer ik haar als ik in een maatschappij leef waar weinig belang gehecht wordt aan traagte, aan het volgen van een eigen ritme, maar structuur en discipline van buitenaf worden opgelegd, hoewel ook ik een uniek individu ben met unieke behoeftes, ook op lichamelijk vlak?

Mijn relatie met mijn lichaam herstellen is ook mijn relatie met de aarde herstellen. Of is het ook omgekeerd? In mijn buurt werd een wild en bosachtig parkje met aardewegjes omgewoeld voor nette, betonnen paden en banken, waarbij zoveel bomen werden gerooid dat ik van verre reeds de autoweg ernaast kon zien, terwijl het bosje daar vroeger een buffer tegen was. Misschien was het argument dat het weinig gebruikt werd en nu door de openheid en netheid meer stadse mensen zou aantrekken? Een trieste sfeer hangt in de paar bomen die er nog zijn. Rouwden de bomen om hun soortgenoten die verdwenen waren? En waar kunnen wilde kinderen straks spelen of zijn die er niet meer?

De natuur. Ze opent mijn ogen voor de andere wereld, een wereld van gevoelens, louter ervaren en proeven, kijken, horen, de zintuigen beleven in al haar facetten, zelfs die waarvan ik me niet bewust ben. De natuur ademt spiritualiteit, ze wijst me op mijn levensbestemming. Over het woord levensbestemming wordt tegenwoordig vaak lacherig gedaan, typisch voor een wereld waar authenticiteit soms ver te zoeken is, want wat is een levensbestemming anders dan je eigenste authentieke zelf zijn en

daarnaar leven? De natuur geeft voorbeelden aan in de vorm van dieren, vogels, bomen en planten die me inspireren voor mijn eigen leven.

De vredige waterschildpad is gegrond in de aarde en in zijn element in het water. Hun schild doet me bescherming en grenzen begrijpen, zowel het hebben van grenzen als het respecteren ervan. In het Keizerspark in Ledeberg zijn waterschildpadden te bewonderen in de vrije natuur. Als keizerinnen liggen ze samen op enkele takken in het water te genieten van de zon. Blijkbaar verstoort niets hun rust, zelfs geen voorbijrijdende, lawaaierige bromfiets of luid gebabbel. Traagheid kan krachtig zijn. In de winter graven ze zich in in de bodem en elke lente zie je ze weer verschijnen. Mijn aarden in de aarde richt mijn aandacht op het nu, op wat verschijnt rondom mij en niet op een wegvliedend, vluchtig toekomstbeeld. Mijn tempo mindert vaart en richt zich op mijn ritme, zodat ik misschien energie zal hebben om een doel te bereiken. De bescheiden schildpad toont me de kracht van doorzettingsvermogen.

Ik denk bij de keizerin ook spontaan aan de appelboom, een enkele stam met een overvloed aan zoete vruchten. De appel is een symbool van liefde en overvloed, gewijd aan Aphrodite en Demeter. Groei en bloei, het ritme van de natuur vraagt handelen in de natuurlijke zin, eerst het zaad zaaien om daarna later te kunnen oogsten. Het toont het natuurlijke gegeven van tijd dat sommige kinderen niet meer kennen. Ze hebben misschien zelfs nog nooit een plant uit een zaadje zien groeien.

Voor overvloed moet men dankbaar zijn en overvloed is niet onuitputtelijk, zo zeggen de Noord-Amerikaanse Indianen. “Als de laatste vis gevangen is, de laatste boom geveld en de laatste rivier vergiftigd is, zul je erachter komen dat je geld niet kunt eten”, zei opperhoofd Seattle in zijn beroemde toespraak tegen de Amerikaanse Senaat in 1850. “Onze doden vergeten dit prachtige land nooit! Het is de moeder van de rode man. Wij zijn een deel van de Aarde en de Aarde is een deel van ons. De geurende bloemen zijn onze zusters, het rendier, het paard, de grote adelaar onze broeders! De schuimkoppen in de rivier, het sap van de weidebloemen, het zweet van de pony en van de man, het is allemaal van hetzelfde geslacht, óns geslacht!”

Het rad van fortuin

“Niets duurt voort behalve verandering.” Heraclitus

Het rad van fortuin is de tarotkaart van het lot. Het lot is een woord met een veelvoudige betekenis. Het lot als iets waar ik zelf geen rol in speel, en zo gemakkelijk de verantwoordelijkheid voor mijn handelen kan ontlopen. Het lot als verandering, een keerpunt en de werking van de tijd. Of het lot als kansen? Sterrenbeelden tekende ik als beeld voor het voortschrijden van de tijd. Door het heden te begrijpen kan ik het verleden helen en er niet meer blindelings door bepaald worden. Zo kan ik mijn toekomst vormgeven, mijn leven creëren en niet blijven rondzwerven op de wendingen van het lot. En het lot moedig tegemoet treden want zinken of zwemmen is soms de enige keuze.

Wat doe ik op een kruispunt als ik niet weet welke richting ik best zou uitgaan? Hoe navigeer ik op lotswisselingen? Hoe maak ik keuzes? En hoe word ik niet verlamd waardoor ik geen stap meer verzet en langzaam versteen? Ik roep Hecate aan, de godin van kruispunten en overgangen. Zij weet welke weg te nemen, en vooral weet ze welke splitsing gevaarlijk is, hoe ik de veiligste keuze maak en hoe ik dan moedig de gekozen weg verder kan gaan. Want door geen bewuste keuzes te maken verlies ik mijn waardigheid en kwijn ik uiteindelijk weg, zelfs al lijkt het tegendeel, zelfs al lijkt het dat ik bij elke weg op dat kruispunt mijzelf ga verliezen.

Een keuze wil ik maken door te vertrouwen op mijn intuïtie. Maar het contact met mijn intuïtie kan diep te zoeken zijn. In een poging het contact te herstellen met mijn innerlijke wijsheid zwalk ik van het ene punt naar het andere zonder enig richtingsgevoel. Dat helpt. Ik win tijd. Er kan traagte komen. Maar ooit zal ik toch moeten kiezen. Alles wijst erop dat er iets moest veranderen, ik voel dat in mijn botten en ik probeer, ondanks dat ik niet weet wat ik dan moet veranderen. Enkel de verandering is duidelijk. Zo ook de transformatie van een eitje naar een rups, en dan van een rups naar een vlinder. Een rups voorvoelt verandering maar kent het resultaat niet. Verandering staat voor moed. Buiten de cocon, het proces van verandering, ligt een andere werkelijkheid. De vlinder die ontpopt en de cocon achter zich laat is een symbool voor transformatie en wordt in vele culturen ook gezien als een symbool voor de onsterfelijke ziel. Maar ik moet de moed hebben mijn vleugels uit te slaan. Ik kan niet weten wat de uitkomst zal zijn. Ik waag moedig de sprong. Het moeilijkste aan een verandering is het besef dat dit consequenties zal hebben op het aardse, tastbare vlak. En dat ik die nog niet concreet zie. Hoe moeilijk is dit in een wereld, en die wereld is

ook mijn denkwereld, die er alles toe doet om me tegen te houden veranderingen door te maken, die liever heeft dat alles hetzelfde blijft?

Kan de maan me iets leren over verandering? Haar cyclus van donker naar licht en omgekeerd toont me dat na leegheid en duisternis weer licht komt. Kan ik daar op vertrouwen? Op de aardse realiteit van leven, dood en wedergeboorte, die wordt weerspiegeld in de maan die zich elke maan vernieuwt? Op de nieuwe maan die zich toont als een nieuw begin en volle maan als een hoogtepunt?

De seizoenen? De vier seizoenen worden in het Indiaanse medicijnwiel in verband gebracht met de vier richtingen, de lente valt samen met het oosten, de zomer met het zuiden en zo loopt het jaar verder door het wiel. Het wiel is een cirkel die verhaalt van de cycli in het leven van de mens, in de natuur en in de kosmos. Zo boven, zo beneden. De vier richtingen symboliseren telkens weer de stappen die ik moet zetten. Ze verbeelden het wiel van het leven, in relatie tot alles wat bestaat. Kan ik zo mijn levensreis beter begrijpen? Kan ik zo mijzelf worden, vlinder worden? Het troost dat iedereen ooit op elke spaak van het levenswiel zal staan. Het zuiden ervaart of ik nog aan het verleden vasthang of te veel van de toekomst verwacht. Het zuiden is de eigenlijke stap voorwaarts en het erbij horende werk, het verzorgen, koesteren en bewerken van het land waarop het zaad van het oosten is gezaaid bij de opkomst van de zon. In het westen oogst ik wat ik gezaaid heb, bezin ik me en laat eventueel het oude los, want het is de plaats waar de zon ondergaat en plaats ruimt voor de nachtelijke maan. In het noorden blijf ik stilstaan en laat ik tot me doordringen hoe ik kan integreren wat ik nu weet van de andere richtingen. In het noorden ligt de wijsheid, de grijze haren van de ouderdom, waarna ik dan weer een nieuwe oostelijke stap kan zetten, waarna ik dus weer een nieuwe jeugd krijg. Telkens opnieuw, en dit in elk aspect van mijn leven.

De duivel

“Er kunnen je dingen overkomen maar jij bent niet wat er gebeurt.” Guy Finley

In mijn psychoses moet ik de duivel overwinnen, om dingen te kunnen veranderen, om verandering mogelijk te maken. Ik moet mijn schaduwkanten onder ogen zien, de Schaduw zoals Jung ze zou noemen, maar die ik de duivel noem, zoals in de tarot. Ik teken hem levensecht met grote vleermuisvleugels. Hij speelt letterlijk met de voeten van de vrouw en man die als marionettenpoppen afhankelijk zijn van hem en die hij in het stof doet kruipen. Zij zijn afhankelijk van materiële en externe factoren. Niet het innerlijke, niet het spirituele is hier van belang.

De duivel is de belichaming van het kwaad. De ontvoering van Persephone betekent voor haar in eerste instantie een ineenstorting van haar hele wereld, die bijna letterlijk als een afdaling in het dodenrijk ervaren wordt, als een dood zelf, zo reeds de kaart van de dood aankondigend. Hades ervaart ze als de duivel in persoon, wat hij op dat moment ook is. Zij is de dochter en vooral de onschuldige dochter die onrecht wordt aangedaan door externe factoren waarop ze geen vat heeft, de duivel uit de tarot. Door echter vrijwillig granaatappelpitjes te eten, een symbool van vruchtbaarheid, verbond ze zich toch met diezelfde Hades die nu ook goede kanten bleek te hebben. Als koningin van de onderwereld werd ze een vrouw die voor zichzelf opkwam, die regeerde over de dode zielen en werd ze een gids voor levenden, die afdaalden in de onderwereld. Ze werd een leermeesteres voor anderen die zich in het duistere, gapende gat van de onderwereld waagden, in de onbewuste, duivelse aspecten van de psyche. Ze werd een gids voor de ziel op de innerlijke reis, zonder de mentale kwellingen uit het verleden te vergeten of goed te praten, kwellingen die nu geïntegreerd werden in de psyche en niet langer ondergesneeuwd lagen in de krochten van het onderbewuste. Door tijdelijk psychotisch te worden kon ik mijn onderaardse krochten verlichten met kaarslicht en zo de duisternis een beetje doen wijken. De draken uit het rioolwater bleken een lichtgroene schoonheid en glans te hebben, ondanks hun duistere karakter. Moedig kan ik ze in de bek kijken ofwel kan ik nederig de vlammenzee proberen ontwijken. Beide mogelijkheden zijn soms aangewezen.

Een fruitvliegje valt mij aan. Ze teistert al enkele dagen mijn appartement, ze volgt mij van de eettafel tot aan mijn bureau en terug. Een vlieg is als een symbool voor het irritante, duivelse, verdrongen aspect in mezelf dat toch steeds bovenkomt om me te pesten, zo lijkt het toch. Zelfs een kleine fruitvlieg kan ongelooflijk irriteren.

Bewaakt de draak, het destructief deel in mijn binnenste, een schat? Een schat die misschien schuilt in mijn hart maar die zelfs voor mijzelf wordt verborgen gehouden?

Een innerlijke kracht met een geheime intelligentie, een innerlijk vuur dat in mij schuilt, maar dat gevaarlijk kan zijn als ze zonder juiste omkadering wordt toegelaten in het bewustzijn? Gevaar dat een psychose kan veroorzaken, als deze onderdrukte energie op een explosieve manier naar boven komt? Kundalini, slangen-energie die ontwrichtend kan zijn en zelfs nieuwe pijn kan veroorzaken als ik niet in evenwicht ben, zo vertelt men in het oosten. Is deze slang de bewaker van mijn magisch en creatief potentieel, die slaapt in mij als een opgerolde slang aan de basis van mijn ruggengraat, totdat ze ontwaakt en in haar kracht komt te staan?

De slang verliest haar huid en gaat dan verder met een nieuw vel. Ze herinnert mij eraan het verleden achter mij te laten en de natuur zijn gang te laten gaan. De slang is een symbool voor de menselijke, aardse realiteit, een symbool voor dood, leven en wedergeboorte, in tegenstelling tot de onsterfelijke ziel, verzinnebeeld door de zwaan. Maar de slang heeft een dubbele betekenis. Ze is zowel kwaadaardig als levensgevend, zoals zichtbaar is in het symbool voor geneeskunde, twee ineengestremde slangen rond een staf. Gif en medicijn liggen dicht bij elkaar dan ik onderken.

De behendige steenbok zet als een ware meester zijn stappen op het kronkelige, moeizame bergpad naar boven. In het begin is hij nog wat onzeker, maar langzaam maar gestadig, steeds hoger, vertrouwt hij steeds meer op zijn kunde. De weg van ervaring die mijn leven is biedt mij ook de kans een ware meester te worden. Dit met vallen en opstaan en vaak met bibberige benen. Maar op het einde van mijn leven ben ik dan misschien in staat terug te kijken naar mijn moeizame pad en terecht trots op de standvastigheid om enkel mijn eigen pad gevolgd te hebben? Steenbok verzinnebeeldt deze kracht. Bij een duivelse moeilijkheid kan ik me laven aan de kracht van de steenbok. Dit beeld zal me altijd sterken en net dat duwtje in de rug geven, want steenbok weet zeer goed dat niets vanzelf gaat, dat het veel hard werk vereist. De levensweg, zowel innerlijk als uiterlijk, vraagt een haast buitenaardse inspanning.

Liefde is bij uitstek de manier om de duivel tegen te komen, de duivel in een ander maar ook de duivel in mijzelf. Afhankelijkheid en toch ook goede grenzen hebben, het is moeilijk. Als ik mijn grenzen laat bepalen door anderen, laat ik over me heen lopen en ben ik te afhankelijk. Kan ik de relatie met mijzelf verbeteren en zo ook de relatie met anderen? Grenzen stellen, afstand nemen en mijn schildpaddenschild dragen, en dat zonder me volledig af te sluiten van anderen, hoe doe ik dat? Hoe kan ik zelf bepalen hoeveel ik wil ervaren om me niet overweldigd te voelen? Hoe bepaal ik zelf mijn grenzen en word ik niet begrensd door de andere? Klopt het gezegde dat ik door eerst voor mijzelf te zorgen, mijzelf liefde en tijd te geven en mijzelf graag te zien, pas op een gezonde manier voor een ander kan zorgen? Ik heb alleszins ademruimte nodig

en aangeven wat ik nodig heb vergroot die ruimte, vergroot de mogelijkheid om nee te zeggen en voor mezelf op te komen. Het vergroot het vertrouwen in mijzelf. Maar het blijft een moeilijke, dagelijkse behendigheidsoefening, want ik heb ook die ander nodig. Het is een evenwichtsoefening tussen mezelf beschermen tegen negatieve energie en mezelf openstellen voor anderen door mijn kwetsbaarheid te durven tonen, zonder me te moeten verbergen achter een façade die als een gevangenis kan worden.

De zegewagen

“Als je het karakter van een mens wilt leren kennen moet je hem macht geven.”

Abraham Lincoln

De zegewagen toont een jonge ridder, krachtig en in vol ornaat, die de twee paarden stuurt in de richting die hij wil, ondanks dat zij elk een andere richting uit willen gaan. Wilskracht is de kracht om je wil te richten op één doel en daarvoor alles te doen wat in je macht ligt. Doelgerichtheid, streven, ambitie en andere nobele, opgehemelde synoniemen van dit begrip kunnen verworden tot machtsmisbruik, roekeloosheid en een mentaliteit van ‘ieder voor zich’. Andere kwaliteiten zoals zorgzaamheid, liefdevol zijn, gevoeligheid en empathie lijken al snel minderwaardig. Een sterke wil is nodig. Ik heb een wil nodig in de zin van een wil om me te handhaven, een wil om niet over me heen te laten lopen, een wil die mij een identiteit geeft, die me helpt mijn levensbestemming te vinden en me er niet van te doen afwijken. Maar ik wil me niet verbinden met macht over anderen. Ik wil ook kunnen genieten van de succesverhalen van anderen, want iedereen heeft succesverhalen.

Ik vergelijk me met anderen, waardoor mijn zelfvertrouwen soms de grond wordt ingeboord. Ik hunker soms naar goedkeuring van anderen. Nochtans, hoe groter mijn zelfvertrouwen is, hoe minder ik afhankelijk ben van andermans meningen, oordelen of wat dan ook. Dan ben ik blij met mijn talenten en verworvenheden, en zie ik de waarde in van mijn eigen verwezenlijkingen. En als ik overweldigd wordt door het zien van de vorderingen van anderen, hun schijnbaar meesterschap, en dit in tegenstelling tot mijn geploeter bedenk ik dat iedereen op bepaalde momenten in zijn leven beginner is en dat alles tijd vraagt. Iedereen heeft talenten. Waarom schatten we niet alle talenten in gelijke mate naar waarde? Zou ook ik zo soms minder ontmoedigd raken? Ik wil naar buiten brengen wat vanbinnen in mij leeft. Wilskracht maakt me enthousiast en laat mijn innerlijk vuur oplaaien. Wilskracht geeft me een gevoel van individualiteit en eigenwaarde. Zou ik met een basis aan zelfvertrouwen kunnen leren de controle los te laten en te ontspannen? Zou ik zelfrespect kunnen opbouwen? Waardoor ik dan ook beter het respect voel van andere gelijkgestemden, want respect roept respect op.

Op midzomer, wanneer de dagen het langst zijn en de nachten het kortst, wanneer de natuur volop bloeit, staat de koning Eik op het toppunt van zijn macht. Op midwinter is de koning Hulst het machtigst. Want ieder jaar weer strijden volgens de Germaanse mythologie de koning Eik en de koning Hulst met elkaar over de vraag wie het voor het zeggen heeft. De boom die het meeste wordt verbonden met kracht is de machtige

eik, een sterke boom die zich ook solitair kan handhaven. Maar de stekelbladige hulst is in de winter in zijn element met zijn vurig groen.

De zegewagen toont me waarvoor ik wil vechten, geeft me daadkracht en de wil om niet bij de pakken te blijven zitten. Hij helpt me innerlijke kracht te vinden om tot resultaat te komen. Mijn kracht moet echter worden afgestemd op wat ik weet vanuit mijn noordelijke escapades op het wiel. Maar dat is het domein van de hogepriesteres, zoals later zal blijken. Het paard is een toonbeeld van vurigheid, kracht en bewegingsvrijheid. De wil en het lichaam van de ruiter werken vloeiend samen met de wil en het lichaam van het paard. Als jong meisje droomde ik van paardrijden. Wilde ik hierdoor misschien mijn wil kunnen ontwikkelen, op een manier die openlijk toegankelijk was?

Als een zon verlang ik ernaar op één of andere manier mijn licht te laten schijnen, als een leeuw wil ik levenskracht voelen en het verlangen er te zijn. Als een zegewagen wil ik leiderschap over mijn eigen leven. Ik wil de juiste richting vinden op mijn levensreis maar ook van richting durven veranderen. Ik wil me overgeven aan het natuurlijke ritme van verandering, de controle uit handen geven en het onbekende toelaten. Of is dat tegenstrijdig?

Hoe kon ik op mijn achttiende al weten wat ik wou en dat dan de rest van mijn leven willen? Ik wist in mijn twintiger jaren niet goed wat ik wou, ik dwaalde van de ene job naar de andere en haalde nergens voldoening uit mijn handelen. De liefde zou de trigger zijn om te ontsporen maar een zwak zelfvertrouwen en geen inzicht in mijn levensbestemming die mij een doel gaf om mijn handelen op te richten, zou zich ook wreken. Toen ging het fout.

De toren

“Het leven breekt iedereen, maar sommigen zijn juist sterk op de plaatsen die gebroken zijn.” Ernest Hemingway

De toren breekt en stort in. De duivel doet de zegewagen zwalken op het gladde ijs, omdat er geen stabiele ondergrond is. Ik stort in. Ik tekende de brandende toren van de Notre-Dame, een beeld nog vers in mijn herinnering. Eén detail is anders. Een felle bliksemschicht vuurt de plotse vernieling aan en zet onverwachts alles op zijn kop. De bliksem is een plotse, elektrische ontlading van de hemel, aangetrokken door het magnetisme van de aarde, zo weet ik.

Uranus is de oudste hemelgod die uit de oerchaos ontstond samen met de godin Gaia, moeder aarde. De planeet Uranus, waarvan de ontdekking ook kwam met een schok, werkte op mij in als een bliksemschicht. Een verliefdheid en bij een latere psychose een plotse, onverwachte dreiging met ontslag deed alles op zijn grondvesten schudden. De energie was te sterk en schokte me zozeer dat ik ontspoorde. In nog een latere psychose tuimelde ik door de langzame, diepe werking van emotionele stress. De kleine maar krachtige planeet Pluto had me daar in zijn greep. En nog later ging ik onder op een zachtere manier door mijn zoektocht naar een nieuwe wending in mijn leven die op dat moment beter bij mij zou aansluiten. De wateren van Neptunus overspoelden toen mijn grenzen en inspireerden me. De ene psychose is de andere niet, bij verschillende mensen maar ook bij dezelfde mens. Maar mijn wereld opende zich telkenmale voor het bestaan van een spirituele wereld, zoals een storm de hemel opklaart.

De toren is breekbaar als een klaproos, de lievelingsbloem van mijn moeder. Ze heeft een hele verzameling tekeningen van klaprozen. Iets in haar resoneert met klaprozen. Zelf kan ze niet echt verklaren waarom. De dapperheid waarmee ze de wind trotseren? De kwetsbaarheid? Hun ontembaarheid als snijbloem? Want wie heeft nooit geprobeerd een klaproos te plukken om ze thuis in een vaas te steken en na een tiental minuten reeds te merken dat ze verwelkt is. Zou dat ook een bijkomende reden zijn dat klaprozen het beeld bij uitstek van de gesneuvelde soldaten van de eerste wereldoorlog zijn, naast het feit dat in de streek van de IJzer en de Somme toen veel klaprozen bloeiden? De reden waarom het resoneert doet er eigenlijk niet toe, feit is dat het resoneert en alleen daarom is het al voedsel voor de ziel, voeding die de ziel nodig heeft. Alleen al bijvoorbeeld de kleur rood van een klaproos op mij laten inwerken doet iets met mij. En zelfs al denk ik te weten waarom, het beeld resoneert met mij in al zijn aspecten, in al zijn nuances, dus misschien meer dan ik zelf beseft. Lievelingsdieren,

lievelingsplanten of -bomen, zelfs lievelingsdingen en -kleuren vertellen me meer over mijzelf. Al veranderen ze in de tijd, het zegt dan iets over dat moment en over de verandering met daarvoor.

In sjamanistische trancereizen treed ik in contact met spirituele gidsen in de vorm van krachtdieren of andere spirituele helpers. Die krachtdieren of helpers symboliseren eigenschappen die op dat moment in mijn leven belangrijk zijn en me iets te vertellen hebben. Ze creëren een opening naar een andere werkelijkheid. Een werkelijkheid onderliggend aan de dagdagelijkse realiteit die we met onze beperkte zintuigen waarnemen, die slechts één niveau van bestaan is. Ik kijk met een dieper begrip en inzicht naar de innerlijke en uiterlijke wereld en versterk mijn intuïtie. Het maken van trancereizen resoneert in mij. Ik laat me meevoeren met het ritme van de drum en maak een reis naar boven, beneden of blijf in de middenwereld naargelang mijn intentie. Ik zie, hoor, voel of weet wat zich aandient. Ik ervaar wat de dieren en menselijke figuren me te vertellen hebben, in beelden, woorden, gevoelens of gedachten. Is het fantasie? Misschien wel, maar doet dat ertoe? Het komt uit mijn geest en daarom betekent het iets, is het op dat moment van belang. Ik neem geen risico's, ik begrensd de tijd van een reis, reis altijd met een intentie en stop de reis als ik twijfel. In lichte trance droom ik bewust, maar dan geard en begrensd, zodat ik me er niet in verlies. Boven resoneert nog niet bij mij, letterlijk werd me in een trancereis gezegd dat ik eerst midden en beneden moest verkennen. Het is noodzakelijk voor mij om mij eerst te gronden, mij te richten op de dagdagelijkse realiteit en mijn innerlijk. De wereld van goddelijke helpers, de plek van de toekomst en oneindige mogelijkheden is voor later.

In mijn eerste trancereis heb ik de intentie mijn krachtdier te ontmoeten. Ik reis door de wereldboom naar beneden, naar de wereld van het verleden, voorouders en dierlijke helpers. Ik kom in een pikzwarte grot terecht en zoek de uitgang op de tast. Buiten zie ik nog steeds niets in de donkere nacht. Ik vraag wie mijn krachtdier is en hoor in de verte roepen 'ik, ik, ik'. Ik zie je niet, antwoord ik. In de verte ontwaar ik het schijnsel van een vuur en een gevleugelde man danst er rond. Ik doe mijn vleugels aan en dans mee. We dansen en dansen in het rond en opeens vliegt een kraai voorbij, ik zie een glimp van haar zijde. Ik zie het glinsterend, zwart oog van een oude, vrouwelijke kraai. Zij zal me begeleiden bij mijn volgende reizen.

Ik ben blij met de kraai als krachtdier. Het was zij die me de eerste beginselen bijbracht van het echt kijken, horen, aanvoelen en begrijpen van de natuur. Kraaien vliegen elke dag voorbij of stappen parmantig rond de es en de esdoorn, die ik zie vanuit mijn appartement. Ik ben altijd in nauw contact met de andere wereld dankzij hen. Vorige zomer viel een kraai letterlijk uit de esdoorn en waggelde rond, gewond zo dacht ik

ongerust. Een buurman zei dat het een jonge kraai was die leerde vliegen. Een paar uren later vloog hij als volleerde vlieger met zijn moeder het gevaarlijke water over. De wijdverbreide totem van de kraai is niet uniek, ze zetelt in een traditie over verschillende werelddelen, Europa, Afrika, Azië en Noord-Amerika. De kraai is de beschermster van oude verhalen, zij is een boodschapper uit de andere wereld en een symbool voor magie. Zij kan het onzichtbare zien, het onkenbare weten en haar nachtzwarte schoonheid wijst op het ontastbare, het zoeken naar antwoorden in het andere. Magie is het onkenbare aan het werk. Ik herken en erken de magie en probeer ze niet te verklaren als een toevallige samenloop van omstandigheden. De kraai heeft weet van de waarheid in ieders standpunt. Er is niet één menselijke waarheid, iedere persoon kent zijn of haar stukje waarheid, die zich in de vorm van boodschappen, abstracte begrippen, een diep weten of wat dan ook openbaren.

De dood

“Dat, waardoor alle wezens verschillend zijn, is het leven. Dat, waarin ze gelijk zijn, is de dood.” Yang Chu

Ik tekende de dood met zijn zeis. Hij maait de klaprozen die transformeren in vlinders. Verandering is inherent aan het proces van het sterven. De dood wordt in psychologische boeken en spirituele kringen de donkere nacht van de ziel genoemd. Hiermee bedoelen ze de nachtmerrie van het sterven, het gevoel alle bodem te verliezen en onder te gaan in een moeras waar je nooit meer uit kan geraken met het onvermijdelijke en ook heroïsche gevecht tegen de ondergang, het laatste vastgrijpen aan een enkele strohalm en het koppige verzet tegen de noodwendigheid van het einde dat zich aandient. Angst, wanhoop en andere emoties kunnen ons overheersen, maar het krijgt ook iets heldhaftigs. Krachtig en moedig dagen we de dood uit, zelfs op het moment, en misschien juist dan het meest, dat we haar vurige adem reeds voelen en onbevreesd kijken in de ogen van onze grootste nachtmerrie. Er is de onafwendbare roep om het duistere, nog onbekende pad te volgen dat ons roept, maar dit niet zonder angst of vrees. Het gevecht maakt onherroepelijk deel uit van de donkere nacht van de ziel, niets sterft zonder strijd, hoe onrechtvaardig en wreed we dit ook mogen vinden. Het is onze aardse realiteit, het is onvermijdelijk. Ook dieren kennen angst en lijden pijn, en waarschijnlijk ook planten, want er is reeds veel bewijs dat planten kunnen voelen, zo las ik in een krantenartikel van hoogleraar Nicole van Dam. Een plant kan licht zien, kan geluidstrillingen horen, kan ruiken, kan proeven met zijn wortels waardoor ze kunnen groeien naar de vruchtbaarste grond, en kan voelen dat er iets mis is, zelfs als dat bij een buurplant is.

De dood is een groot mysterie. We zullen nooit met zekerheid weten wat er na de dood komt en of er wel iets is. Dat weten is voorbehouden aan wat wij geloof noemen. De natuur inspireert en troost. De vier seizoenen doordringen ons van de natuurlijke gang van verandering, doen ons dat in onze botten voelen en prenten dat in in onze fijnste lichaamscellen. De dood is in de tarot niet enkel een donker einde, ze herbergt reeds de nieuwe dageraad in zich. Want de nacht is niet alleen de plek van nachtmerries maar ook de plek waar mooie dromen ontstaan.

Hades, meester van het dodenrijk, werd ook de onzichtbare genoemd. Zijn hoed die hem onzichtbaar maakte was de perfecte vermommings. Ik moet afdalen in zijn duister domein om hem te leren kennen. Persephone betrad tegen haar wil zijn wereld maar Psyche stapte vrijwillig de weg naar beneden om te worden herenigd met haar geliefde Eros. Een terugkeer uit het domein van Hades is dus mogelijk, doch niet zonder het

risico het er niet levend van af te brengen. In een psychose kan ik me verliezen in het onbewuste, dat wat onderdrukt of verdrongen is, en meestal enkel in mijn dromen komt bovendrijven. Ik heb de behoefte om aan het licht te brengen wat verborgen is. Net als Psyche ga ik tot de bodem om te worden herenigd met het verloren deel in mijzelf.

De vuurvogel, de feniks, verrijst na drie dagen uit zijn eigen as. Dat is sterven in de hoogste graad, dat is een beeld van de dood en verrijzenis in het kwadraat. Een medepatiënt was gefascineerd door dit mythisch wezen, dat het verleden in iets nieuws transformeert en dat op een glorieuze manier. In mijn psychose proefde ik van het punt net voor de dood, het gevoel van te zullen sterven. Ik wil zoals de vuurvogel mijn angst overwinnen en de overbodige ballast wegslijten. Ik besef dat er iets moet veranderen en wil het vuur doen ontbranden in mij. Ik wil door het vuur van de crisis gaan om tot een nieuw leven te komen. Drie dagen zijn lang maar ik heb geduld. Er is reeds verandering maar ik zal pas later opmerken dat de woestijn in een oase is veranderd.

De inwijding van een sjamaan had een rituele dood als hoogtepunt. De initiatie van een Aboriginal is een overlevingstocht in de woestijn, zonder de hulp van de stam. De visioenen die hij krijgt op die tocht zullen een leidraad zijn in zijn verdere leven. Ik wacht op een visioen als mogelijkheid, die mijn toekomst kan vormgeven op een niet vaststaande manier. Een visioen dat stroomt en leeft. Moet ik dan eerst de dood van de sjamaan sterven, door mijn eigen angsten gaan, mijzelf tegenkomen? Om mijn oude identiteit los te laten en opnieuw geboren te worden met een nieuw toekomstbeeld?

De ster

“Als uw hart gewond is raak het dan niet aan, evenmin als een ontstoken oog. Voor het lijden van de ziel zijn er maar twee geneesmiddelen, hoop en geduld.” Pythagoras.

Drie kinderen hebben zich verkleed voor Driekoningen. Het is een dag van hoop, kinderen zijn de hoop voor de toekomst. Met een onschuldige blik zingen ze van deur tot deur, in hoopvolle verwachting voor de centjes en de snoep. Zo herinner ik me toch hoop, de vele jaren dat ikzelf als kind ging zingen met mijn twee broers. Zo tekende ik hoop, de kaart van de ster in de tarot.

Pandora bracht het kwaad in de wereld. Ze had ook de gift van het leven bij zich, hoop die altijd weer doet herleven. Want ze was geboetseerd uit de aarde van Moeder aarde zelf. Hoop belooft een nieuwe dageraad die de duistere nacht openbreekt in het licht van de zon. Een nieuwe toekomst. “Nu zou uiteindelijk alles goed draaien, dat sprankeltje hoop zou me altijd weer doen rechtveren. Pandora,” schreef ik vroeger.

In de natuur kom ik vele verrassingen tegen die hoop kunnen bieden. Het gewone, alomtegenwoordige madeliefje, voor wie er naar kijkt tenminste, wijst op tedere hoop, klein en fijn als het bloempje is. Een geel hartje met witte bloemblaadjes die ik in kinderlijke, hoopvolle verwachting aftelde met het rijmpje ‘hij houdt van me’, ‘hij houdt niet van me’. Het evenaart bijna het minuscule guichelheil, het tederste en dapperste bloempje dat ik ken, bij velen onbekend vrees ik. Als kind zag ik er eentje eenzaam opkomen tussen het gras in onze tuin. Ik zocht het zachtoranje bloempje op in de bloemengids van mijn moeder en vond haar wonderlijke naam. Voor mij zal het bloempje voor altijd verbonden zijn met de lente, kinderlijke onschuld en de hoop van een kinderhart. Zij leert me gelukkig te zijn met het kleine, en laat me begrijpen dat een klein iets een grote invloed kan hebben. Wat te denken van een zeester? Waarmee verbind jij dat wezen? Wat zou jij denken als je haar zou vinden?

Eén van de zachtaardigste en meest elegante dieren is misschien wel het hert, het vrouwelijke dan toch want een mannelijk hert is het toonbeeld van kracht en trots met zijn breedvertakte, koninklijke gewei. Zo betekent een hinde die stilstaat, onopvallend aan de rand van het bos, en even kijkt naar mij vooraleer weer te verdwijnen, voor mij een vluchtige blik op de hoop die altijd weer rondwaart in mijn leven. In Schotland dacht men dat feeën de hinden molken, zo wijzend op hun feeëriek, vluchtige verschijning. Een ander dier waarmee ik me fel verbonden voel sinds mijn kindertijd is de otter. Het was toen mijn lievelingsdier. Een otter is speels, nieuwsgierig en vrij als een kind, dartelend in het water des levens en altijd in beweging. Een grappige anekdote uit mijn kindertijd is een gebeurtenis op de lagere school. Er was een nieuwe

experimentele les waarin we vrij mochten bewegen op muziek en ons iets moesten inbeelden daarbij. Ik zwom dartelend rond als een otter. De lerares vroeg eerst aan een ander meisje wat zij zich voorstelde en zij antwoordde dat zij dacht aan haar toekomstige huwelijk waarop de lerares goedkeurend knikte. Mijn antwoord daarna dat ik een otter was deed haar vreemd opkijken en snel vroeg ze iets aan een ander. Ik heb dat voorval altijd onthouden, en nog altijd vind ik het vreemd dat de natuur niet altijd spreekt tot een ander.

Ik heb soms het gevoel met een onzichtbare hand, door omstandigheden, gegidst te worden door het landschap van het leven. Het gevoel dat er een beschermengel aan mijn zijde staat als het gevaar te groot is. Ze stond aan mijn zijde in mijn turbulente tienerjaren toen ik gevaarlijke en onverstandige situaties opzocht. Ook in mijn psychoses zelf ben ik altijd behoed geweest voor het ergste. Dit neemt niet weg dat rampen gebeuren of noodlottige gebeurtenissen, maar als ik haar aanroep veegt ze mijn tranen weg en blaast ze weer hoop in mijn hart. Altijd weer. Toch wil ik niet mijn hoopvol denken opdringen aan slachtoffers van ergere gebeurtenissen, waarbij je haast wel moet aan ten onder gaan en die getuigen van een ongelooflijke heldenmoed en innerlijke kracht als je ze toch te boven komt.

De gehangene

“Iedereen is god die spreekt. Waarom zou je niet beleefd zijn en luisteren naar hem?”

Hafiz

De gehangene is een wat lugubere naam voor de tarotkaart die wijst op een verandering van zienswijze, van perspectief. En dat kan je doen door zoals een gehangene omgekeerd te hangen aan een boom bijvoorbeeld. Het landschap verandert en de vroegere ervaring krijgt zo een andere betekenis.

Het tekenen van de gehangene ging moeizaam, totdat ik me de woorden herinnerde van mijn vriend Ferd. Hij had over mijn tekening van de keizerin gezegd dat daarop het landschap even belangrijk was als haar figuur. In traditionele afbeeldingen van de gehangene wordt ingezoomd op de persoon maar ik besloot het landschap er rond ook te tekenen, om zo de diepgang van de betekenis van de kaart kleur te geven. De eerste reactie van Ferd op de tekening was dat hij er zo vrolijk en ontspannen bij hing, misleid door de naam van de kaart. In het boekje met de veelzeggende titel ‘Het is (maar) hoe je het bekijkt’ sprak ik reeds over de wijsheid die spreekt uit deze tarotkaart.

Doordat ik de dingen anders begin te bekijken kunnen ze veranderen. Door een andere blik te werpen op de dingen, kan ik ineens een soort aha-ervaring hebben, een ervaring die me oplucht en waardoor ik intens blij word om het eindelijk zo te kunnen zien. Samen met de verandering op het tastbare vlak, door het draaien van het rad van fortuin, en de vlinder die daardoor ontstaan is, is automatisch ook een nieuwe levenshouding het resultaat, een emotionele rijkdom die gevoeld wordt na een geslaagde verandering.

Een vleermuis jaagt veel mensen angst aan, misschien ook door zijn verwantschap met vampieren in de overlevering. Dracula heeft vele vijanden, om het verhaal eens om te draaien. De vleermuis toont zich pas ‘s nachts, het duister waar angsten en nachtmerries vandaan komen. Maar de vleermuis is daar in zijn element, hij heeft een extra zintuig waardoor hij in het donker kan waarnemen, hij is heer en meester van de nacht en dat zonder angst. In zijn hol hangt hij ondersteboven als de gehangene en verbeeldt zo de omkering van zijn gezichtspunt op de wereld en wat er gebeurt. Zijn blik maakt het duister minder donker en angstwekkend. De havik is een dier met ook een andere blik, hij kijkt verder dan de horizon. De havik ziet elk detail met zijn opmerkelijke haviksogen maar kan toch ook het grotere plaatje zien. Dat kan hij door zich hoog in de lucht te begeven, waar hij overzicht op alles heeft. Er zijn geen obstakels hoog in de lucht, enkel mogelijkheden. Havik observeert wat er is, van een

afstand, als het ware zonder emotionele betrokkenheid. Hij helpt me de samenhang te zien in mijn eigen leven door me bewust te maken van waar ik vandaan kom en waar ik naartoe ga, waardoor ik vol zelfvertrouwen mijn levenspad kan bewandelen. Nog een ander perspectief is dat van de kikker die van onderuit kijkt, vanuit de diepe wateren van het gevoel. Hij laat als het ware zijn gevoel spreken, hij heeft een louter subjectieve blik, dit in tegenstelling tot het objectieve haviksoog. Een subjectieve blik kan mij helpen mijn eigen rol te zien in het geheel, of welke invloed het geheel op mij heeft. Het is nuttig dat ik het belang van mijn eigen rol in het drama van mijn leven inzie. De mythe van Ariadne verhaalt over het miskennen daarvan. Ariadne hielp met haar draad Theseus veilig uit het labyrint terugkeren waardoor hij het monster Minotaurus kon verslaan. Theseus had beloofd met haar te trouwen, zij liet alles in de steek en vluchtte met hem weg. Hij liet haar echter achter op een eiland. Alleen en verlaten werd Ariadne genoodzaakt zich te verbinden met haar eigen innerlijk. Zij had zichzelf, haar familie en achtergrond opgeofferd aan het zelf van een ander. Zij had zijn koers gevolgd in plaats van de hare. De mythe vertelt over de pijnlijke manier waarop ze haar eigenheid leert kennen en leert niet bepaald te worden door een ander.

De veranderende kleuren van de weerschijn op de vleugels van de libel, iriserende kleuren genaamd, de weerspiegeling van transparante kleuren, geven nog een andere blik. Een magische blik op de dingen, een gevoel van verwondering over een steeds veranderende werkelijkheid, net buiten je gezichtsveld. Dingen lijken niet te zijn wat ze zijn. De libel helpt me om illusies, die ik zelf heb ten aanzien van de realiteit, te doorbreken. Een negatieve of een positieve blik kleurt inderdaad hoe ik de realiteit zie, en daarmee ook mijn ervaring. Ik creëer zo mijn eigen ervaring. Misschien is mijn blik op de realiteit wat grauw en grimmig geworden? Kleur en licht helpen letterlijk om weer wat kleur in mijn leven te brengen. Kan ik daarom niet beter iets meer als vuurvliegje leven? Met een vurig vlammetje als aandrijfmotor van zijn levensmissie is het vuurvliegje zo blij dat iedereen zijn licht mag zien, en zich er aan mag laven. Hoe magisch zou de wereld er kunnen uitzien als iedereen zijn talenten zou kunnen ten volle ontplooien en tonen?

Cheiron, waarvan men nog niet zeker weet of het een planetoïde is of een komeet, kreeg in de astrologie de betekenis van 'gewonde heelmeeester', naar analogie met het archetypen van Jung, de gewonde die zelf heelmeeester wordt. De centaur Cheiron werd ongeneeslijk verwond door een pijl van Hercules. Omdat hij onsterfelijk was bleef hij pijn lijden. Vanuit die eigen pijn werd hij een betere heelmeeester voor anderen, namelijk een invoelende leraar geneeskunde. Ervaring leert. Om bijvoorbeeld betere keuzes te maken in je leven, en om meer empathie met anderen te hebben. Anderzijds

kan een ervaringsdeskundige ook anderen inspireren die nog minder ver in het herstelproces zitten, kan net die andere blik geven. Net zoals een gewonde heelmeester.

De hogepriesteres

“Wees je eigen goeroe, je eigen leraar. Je draagt de lamp in jezelf. Steek hem aan en ga voorwaarts zonder vrees.” Sai Baba

De hogepriesteres belichaamt de vrouwelijke, innerlijke wijsheid, de kracht van intuïtie. Intuïtie is een naar binnen kijken en een gewoon, eenvoudig weten, een soort innerlijke stem die gehoord wordt en dit in tegenstelling tot het lichamelijke weten, het buikgevoel, en ook in tegenstelling tot het verstandelijk weten, het malen en analyseren door de hersenen. Intuïtie weet op een directe manier. Wie op zijn intuïtie vertrouwt, heeft geen twijfel. Intuïtie begrijpt patronen, archetypen, symbolen en droombeelden en wordt ook wel het derde oog genoemd, het oog dat naar binnen kijkt en een spirituele blik werpt op de dingen. Ik tekende de hogepriesteres in het middelpunt van het blad, staand tussen twee gelijkende pilaren die toch verschillend zijn, onze duale wereld verbeeldend. Zij staat ertussen, als niet behorend tot het ene of tot het andere, het overstijgend, en zij kijkt in haar glazen bol of toch net niet, zij kijkt naar binnen.

Cassandra was een prinses van Troje met een voorspellende gave, geschonken door Apollo door een slangenbeet in haar kindertijd. Ze weigerde later echter een fysieke relatie te beginnen met hem waarop hij haar vervloekte zodat niemand haar voorspellingen nog zou geloven. Ze verpersoonlijkt de intuïtieve kracht en het begrijpen van onbewuste, innerlijke taal. Ze ziet wat anderen niet zien of willen zien. Deze gave wordt terzijde geschoven of zelfs veroordeeld in de rationele ‘keizerlijke’ maatschappij. In de oude wereld waren er spirituele plaatsen waar je je intuïtieve krachten kon ontwikkelen, om er niet door overweldigd te worden als deze opkwamen. Cassandra belichaamt die oude, intuïtieve wijsheid en dat in een rationele cultuur die dat niet waardeert. Rationaliteit denkt logisch en verdeelt in hokjes. Intuïtieve wijsheid ontstaat in de irrationele wereld, de gevoelswereld en de onbewuste wereld van eenheid en samenhang. Door het intuïtieve weten verdwijnen scheidingslijnen en krijgt de wereld een mystieke glans over zich, een diepgang en samenhang.

In het duister van de nacht krijgt alles een andere aanschijn en de maan wordt al van oudsher in verband gebracht met magie. De uil is het dier bij uitstek dat verbonden wordt met het maanlicht, dromen, mysterie, magie en de andere wereld. Uilen vliegen geruisloos en kunnen zien wat anderen niet zien, ze doorzien en weten, ze horen ieder geluid in het donker. Ze zijn meester in de schemering dat niet voor niets uilenlicht wordt genoemd. Uilen worden door sommige Indianen ook nachtadelaars genoemd. Uilen leren mij de tekens te lezen met hun intuïtieve, stille observatievermogen. De uil brengt boodschappen vanuit de andere, onzichtbare wereld en laat me zien wat ik niet

wil zien, ze kijkt onder de oppervlakte. Uilen kunnen iets van het nachtelijk mysterie onthullen. In de stille duisternis vind ik antwoorden. De uil helpt mij het duistere in mijzelf te omarmen. In mijn onbewuste deel ik beelden, archetypen en angsten met andere mensen. Zo bestaan er onbewuste banden tussen mensen. Zo zijn we één op een diep niveau.

De dolfijn is een dier dat in nauw contact staat met haar omgeving en een natuurlijk ritme. De dolfijn wijst op zintuigen waar ik met de beperkte zintuigen van mijn mens-zijn waarschijnlijk geen weet van heb. Onderzoek wijst uit dat hun gehoor alleszins een ruimer bereik heeft qua frequenties dan de mens, dat ze een zeer grote intelligentie hebben en zeer sociaal zijn ingesteld. De groep staat bij hen voorop. Via een soort sonar staan ze in verbinding met elkaar en net als wolven zorgen ze voor jonge, oude en zieke soortgenoten.

Intuïtieve informatie moet ik aarden en onderscheiden zodat ik ze later kan toepassen in het dagelijkse leven. Als ik me dagelijks grond in de natuur blijf ik letterlijk met mijn voeten op de grond, ondanks mijn intuïtief begrip van symboliek, dat velen misschien als verdacht, als restanten van mijn achtergrond bestempelen. Maar is symbolisch denken niet een poging tot het begrijpen van de realiteit net zoals wiskunde, wetenschap en filosofie? Het zien van symboliek en samenhang maakt me gelukkig, dus waarom de kracht van dit vermogen dan niet erkennen in plaats van het direct als ziek te bestempelen? Ziek voelt het nu niet aan, ik heb er ook geen angst meer van, iets wat ik wel had toen het me overspoelde. Integendeel, ik heb dat intuïtief, symbolisch denken leren doseren en er de kracht en schoonheid van leren zien. Het contact dat ik in mijn laatste psychose had met grootmoeder Aarde, zoals ik schreef in het boekje 'Witte zwaan spreekt' wijst op mijn toenmalige nood aan aarding, die ik in mijn psychose zelf vond via de natuur. Ik neem nog medicatie, ik weet dat deze de overprikkeling minder intens maken en dat is zeker bruikbaar voor mij in onze hectische, stedelijke omgevingen met grote drukte, veel beweging, grote mensenmassa's en weinig natuur. De medicatie neemt mijn intuïtief en symbolisch denkvermogen niet helemaal weg. Wijst dit misschien op het feit dat dit vermogen wel eens gezond zou kunnen zijn en mensen dit soms juist zouden moeten ontwikkelen om zin aan hun leven te geven?

Ik ben opmerkzaam voor tekens in de dagdagelijkse, doodgewone realiteit, synchroniciteit in de vorm van een liedje, woorden van een toevallige voorbijganger, boeken die ik tegenkom of een advertentie die me opvalt. Tekens die resoneren in mij op dat moment. Kan die resonantie als een boodschap begrepen worden, zonder dat ik in een waan verkeer? Door goed gegrond te blijven voorkom ik misschien dat deze

intuïtieve opmerkzaamheid ontspoort in een psychose waardoor ik overweldigd wordt door een betekenisvolle wereld die ik niet begrijp. Tekens zijn vaak grappig, soms zijn de zogenaamde toevalligheden bijna te mooi om waar te zijn. Tekens zijn gekleurd met mijn subjectieve aanvoelen, ik mag zelf interpreteren wat de betekenis is van wat ik ervaar want als ontvanger van het teken ben ik de eigenlijke lezer. Nooit kreeg ik een voor mij sluitende uitleg waarom mensen zo graag betekenissen geven aan zaken en verbanden leggen, een mechanisme dat ontspoort in een psychose, waarom dit zo cruciaal blijkt te zijn voor ons mens-zijn. Religie en spiritualiteit blijven bestaan ondanks de wetenschappelijke, objectieve kennis en geven zin aan het bestaan van vele mensen. De meeste mensen geloven in 'iets'. De dag van vandaag wordt in onze westerse wereld nogal minachtend over religie en spiritualiteit gesproken of gedacht, terwijl het een behoefte van de mens is om zin aan zijn bestaan te geven door op te gaan in een groter geheel, iets dat het mens-zijn overstijgt.

Kracht

“Word stil en de zie de donkere wolken van gedachten en gevoelens door je heen gaan. Er achter schijnt de zon.” Guy Finley

De tarotkaart kracht toont traditioneel het beeld van een vrouw die met zachte hand een leeuw temt, met als betekenis het temmen van de instincten. In mijn tekening maakt de leeuw deel uit van haar jurk, zo de instincten verbeeldend als onderdeel van haarzelf, die ze ook kan omarmen. Zo kan ze haar natuurlijke wezen omhelzen en er zich op een ontvankelijke, vrouwelijke manier mee verbinden. Ik wil mijn dierlijke natuur niet verwerpen, en naast het belang van mijn hersenen, ook het bewustzijn erkennen van mijn lichaam, mijn instincten, mijn gevoel en mijn intuïtief weten, zo vaak verwaarloosd in onze cultuur of verguisd.

Volledig zijn op een rustige manier is de kracht van Vesta. Haar heilige vuur dat niet mocht uitgaan en door Vestaalse maagden werd bewaakt, symboliseert het haardvuur van het huis en de familie, en op een metaforische manier de heilige ruimte in mijn binnenste, mijn centrum van stilte te midden van alle tumult van de wereld rondom, mijn centrum van stilte ook te midden van het lawaaierige gebabbel van mijn gedachten, een plaats waar alles ‘zijn’ ademt. Vesta geeft me de mogelijkheid om te kunnen alleen zijn met mijzelf, zonder mij in te laten met de drukte van alledag. Momenten van stilte, introspectie en meditatie zijn haar domein, met haar wandel ik in mijn innerlijk. Kan ik vanuit mijn centrum beter zien waar ik ben geweest en waar ik naartoe ga, zodat ik misschien betere beslissingen kan nemen? Leer ik zo te wachten en niets te forceren, de kracht van geduld? Wachten is tijd geven aan mijzelf. Soms is het gewoon de tijd niet voor snelle beslissingen, discussies of actie. Observeren en kracht opbouwen is dan nodig om vanuit wijsheid te kunnen handelen. Ik wil niet altijd maar voortdoen uit angst voor leegte en stilte, want is de vrede en kalmte in mijzelf niet net dat wat ik nodig heb? Zo krijg ik hopelijk een rustige, ontspannen blik op de realiteit, zelfs in woelige stormen van mijn leven, en misschien gaat de storm zo op natuurlijke wijze vanzelf liggen. Mindfulness. De dagelijkse routine op een aandachtige manier uitoefenen is ook een kracht van Vesta, die wijst op innerlijke wijsheid. Ook mijn gewaarwording verandert, ik ervaar de dingen rondom op een diepere en aandachtigere manier, niet als een vluchtig gebeuren dat ik direct weer vergeet omdat mijn aandacht al op de toekomst gericht is. Antwoorden en inzichten komen naar boven uit de stilte van mijn diepste wezen met haar eigen wijsheid. Voor mij vertegenwoordigen vetplanten en de cactussen deze stille kracht. Zonder veel te vragen, leven ze van het licht en een beetje water. Ze wijzen op een stille overlevingskracht. Ook een oester herbergt in haar stille centrum een parel gemaakt

van zandkorreltjes. Met het stille geduld van Vesta worden alle tumult en aanvallen rondom vreedevol samengebracht in het centrum, waardoor een parel ontstaat.

Best wacht je tot de stilte gevallen is en er geen deining meer in het water is, om met een boot een meer over te steken. Dit langzaam voortglijden van een boot door de levenswateren, zo stel ik me graag het leven voor. Ik weet dat er af en toe stormen en draaikolken zullen zijn maar de wetenschap is er dat ik altijd weer kan terugkeren naar mijn rustige, stille zelf. Ik leer de kunst om mee te stromen met de waterige deiningen, een dromerig mijmeren in de stilte van mijn wezen. Zoals ik in rustig water diep kan kijken, zo kan ik ook mijn modderige, troebele gedachten laten bezinken om dieper te kunnen kijken in mijn innerlijk. Ik leer niet streng of kritisch maar met mededogen, wat niet hetzelfde is als medelijden, naar mijzelf en anderen te kijken door de kracht van zelfkennis. Op eenzame plekken in de natuur waar ik één ben met mijzelf, kan ik mijn innerlijke vijand in de ogen kijken en daardoor net ook de kracht in mijzelf vinden om te zijn. Zoals ook de eenzame kracht van de solitaire ijsbeer niet te veronachtzamen valt. Hij kan urenlang in stilte en vol concentratie wachten totdat een prooi komt, zichzelf met zijn witte kleur onzichtbaar makend in het landschap. Een ander solitair dier is de tijger, die 's nachts één met de stilte en het maanlicht jaagt, de tegenhanger van de leeuw, die leeft van het zonlicht. De tijger is een toonbeeld van stille kracht.

De magiër

“Mens worden is een kunst.” Novalis

De magiër is het archetype van de kunstenaar, een begrip dat je mag verruimen tot levenskunstenaar. Alles wat ik kan creëren of scheppen, van een tekening tot orde in mijn huis, van lieve woorden voor een geliefde tot het kundig verbinden van mijn vinger als die bloedt, is creativiteit. De magiër is overal. Ik tekende hem als een man die inspiratie omzet in tastbare realiteit met behulp van zijn toverstaf, het principe van zo boven, zo beneden uitbeeldend. Hij zet de krachten van het hogere om in krachten op aarde. De kleuren van de sterrenbeelden boven hem die kunstig zijn geordend en die hem inspireren via de veren op zijn hoed, worden weerspiegeld in de kleuren van de elementen op aarde die hij tot zijn beschikking heeft. Water, lucht, vuur en aarde. Gevoelens, ideeën, inspiratie en dat omzetten tot iets tastbaars. De mens is een weerspiegeling in het klein van de schepping van het universum, een microkosmos. De relatie tussen de microkosmos mens en de macrokosmos is één van de grootste mysteries in het leven. Ik wil mij verbinden met de aarde, met mijn medeschepselen der natuur en met het heelal.

Ik vind mijn eigen stem, of anders gezegd, ik breng mezelf tot expressie. Ik wil mijn woorden en daden in overeenstemming brengen door niet alleen te praten maar ook te handelen. To walk my talk. Is de bedoeling van het leven misschien creëren? Van de eenvoudigste dingen tot het componeren van grootse symfonieën? Een levenskunstenaar zijn? Als een magiër die energie omzet en tastbaar maakt in de wereld? Door iets tastbaars te creëren blijft de energie niet in mijn hoofd ronddwalen. Ook een gevoel zoals liefde kan ik tastbaar maken in de wereld en valt onder magie. Creëren is het leven zelf vieren.

De spin creëert met een eindeloos geduld haar web. Ze wijst erop dat creativiteit overal in het leven te vinden is en hoe samenhang onze wereld bepaalt in plaats van verschil. Het world wide web, dat zijn naam niet toevallig kreeg, is een moderne versie van een gelijkaardig web dat mensen in potentie kan verbinden met elkaar.

Ik heb als intentie de spirit van dit boek te ontmoeten en maak een trancereis van een kwartier in de middenwereld van de dagdagelijkse realiteit. Ik zie de zilverachtige vleugels van een grote vlinder verschijnen. Ik vraag haar naam en ze zegt Silvia. Dat betekent ‘vrouw van het bos’, zo blijkt later als ik de betekenis van die naam opzoek. Ze danst samen met elfjes. Ze treedt in mij via mijn keel, vliegt naar boven mijn hoofd in, dan naar beneden via mijn hart en buik naar mijn voeten. Ze keert weer terug en vliegt naar buiten via mijn handen. Ze vraagt mijn handen fysiek naar boven te heffen

en ik doe dat, waarna ik ze in de vorm van vlindervleugels laat zakken. Ik zie het beeld van een brug die splitst in honderden wegen naar anderen, dan de wortels van de levensboom die vertakken in de aardbol tot in de onderwereld, die inspireert en leven inblaast in mijn boek.

De dwaas

“Geloven en weten zijn twee rails, die evenwijdig lopen en elkaar nooit ontmoeten, behalve bij het kind.” Godfried Bomans

De dwaas is het archetype van het kind. Ik tekende een meisje met een geitje. Ik wou eerst een lammetje tekenen maar ik koos toch voor een geitje, misschien omdat er in de weide naast mijn ouderlijk huis vroeger twee geitjes waren, waarmee mijn broers en ik speelden. We kropen in de wei en staken gras in onze kraag waarna ze opsprongen en we met ze konden dansen.

De dwaas is een mysterieuze kaart met het cijfer nul, waardoor ze zich kan plaatsen voor de andere tarotkaarten of er vlak na. Aan het begin of op het einde. Als een cyclus waar het einde dan weer een begin wordt, waardoor de reeks tarotkaarten geen eindpunt meer lijkt te hebben. Als de dwaas leer ik op mijn eigen innerlijk kompas te vertrouwen en op mijn eigen talenten. Want er is geen handleiding of een bewegwijzerd pad, ik kan geen aanwijzingen van anderen volgen want ik heb mijn unieke pad te gaan doorheen de tarot. En dan kan een nieuwe cyclus naar zelfkennis en heelheid beginnen, een nieuwe innerlijke reis doorheen de tarot, maar deze keer met de wijsheid van de eerste reis in plaats van de oorspronkelijke naïviteit. Ik krijg zo een nieuwe kans om de richting van mijn leven te bepalen, om opnieuw een sprong te wagen, om een nieuw levensverhaal te schrijven.

Het vertrek, zelfs al ben ik onzeker waar het naartoe leidt, is het belangrijkste moment van deze heldenreis, deze innerlijke reis waarop ik steeds meer mijzelf ontdek en word. In het oosten van het medicijnwiel, de plaats waar de zon opkomt, maak ik plannen voor een nieuw pad, plant ik de zaden voor de toekomst en waag ik mijn eerste passen. De eerste stappen lijken misschien moeilijk en vol obstakels maar ik heb eigenlijk geen keuze. De winter van het noorden gaat over in de lente. De stilstand van de winter kan lang lijken te duren maar is niet eeuwig. Ik kan niet eindeloos ter plaatse blijven staan en zal ooit toch de beslissing moeten nemen om een stap in het ongewisse te zetten, om voorwaarts te gaan als de dwaas, want daar draait het leven om uiteindelijk. En dan heb ik het niet over vooruitgang zoals in ons westers denken maar het volgen van mijn pad vol vertrouwen en vol overgave aan het leven. Eenmaal in actie zal mijn angst voor het onbekende verminderen. Misschien moet ik een grote sprong wagen, een kloof kan ik niet in een paar sprongen overwinnen maar moet ik in één sprong overbruggen. Ik moet van de oude, vertrouwde, comfortabele positie die me op dat moment geen energie meer geeft de stap durven zetten naar een onbekende toekomst, zelfs tegen advies van familie of vrienden in, en dit om mijzelf te blijven.

De kleine prins kan me weer doen dromen van sterren en reizen naar onbekende oorden. Als ik mij openstel voor het kleine kind in mij kan ik mijzelf weer verwonderen over het leven en de kracht die in haar schuilt, kan ik vreemde en toch vertrouwde wezens ontmoeten in mijn innerlijke reizen, kan ik de verhalen zien die schuilgaan in de natuur en beleef ik het wonder van de verbeelding. Ik verken opnieuw de wereld met een open blik en als een nieuwsgierig kind ervaar ik magie in synchroniciteit. Ik stel me ervoor open en het komt naar me toe. Ik leer het onverwachte te verwachten. Ik volg plotselinge ingevingen, laat me leiden door mijn intuïtie en kijk dan naar wat op mijn pad komt.

Ik maak een trancereis van een kwartier met als intentie mijn voorouders van wie ik mijn creativiteit geërfd heb te ontmoeten. Ik ga naar de onderwereld en blijf even in de grot onder de levensboom hangen. Ik zie een vleermuis en vraag of ze iets wil zeggen. “Je bent geslaagd,” antwoordt ze. Ik ga naar buiten en zie een zebra die me op de rug neemt en met me wegdraaft. We passeren een paal met daarbovenop een gier. De zebra stopt abrupt en stapt er dan traag langs. Ik kijk om en vraag aan de gier wat ze wil zeggen en ze antwoordt: “Ik leerde je sorteren, het slechte er uit pikken.” We komen bij een kikkerkoning die me een kroon aanbiedt omdat ik het kikvorsperspectief leerde kennen en ook een havik cirkelt boven ons, als teken van het vogelperspectief. We gaan verder en de zebra stopt dan. Een zwarte panter verschijnt die me op haar rug neemt. We sluipen en rennen door de zwarte nacht met een open sterrenhemel tot aan een ijsvlakte waar ik een glimp van een ijsbeer ontwaar. Ik stap door een sneeuwstorm tot aan een iglo en ga binnen. Een oude man grijpt me zacht bij de schouder en ik kijk in lieve ogen. Hij zegt dat ik ook mannelijk, creatief bloed in mij heb. Ik zie twee kinderen, een meisje en een jongen, tekenen. Zij tekenden mijn levensweg en ik lach. Ik ben het meisje dat wilde blijven spelen. Ik zie mezelf nu als oude vrouw, de partner van de oude man en we houden elkaars hand vast. We trekken met een slee, de twee kinderen en onze honden naar een feest. We dansen, ik onhandig zoals altijd en ik word een kind dat hij oppakt. We worden twee volwassenen en dan beiden oud. Het signaal dat het kwartier om is klinkt en we keren samen terug als witte ganzen. Aan de levensboom nemen we afscheid in mensengedaante.

De es wordt als heilig beschouwd want hij wordt beschreven als de levensboom, de symbolische boom die de verbinding vormt tussen hemel en aarde. Een es is een grote boom met diepe wortels, een brede stam en een hoog bladerdak. In het parkje waarop ik uitkijk staat een grote, oude es en daar begon alles bij mij, mijn contact met de andere wereld via de natuur. De levensboom heeft wortels tot diep in het onbewuste, de onderwereld, en zijn takken reiken tot in het spirituele, de bovenwereld. Zijn stam is

de verbinding ervan en ook het lichaam van de mens weerspiegelt dit. Het is de kunst mijn wortels en mijn takken evenwichtig op elkaar te laten afstemmen. Het draait in het leven om evenwicht. Berken zijn jonge bomen. Een berk is een pioniersboom, een snelgroeende soort die al snel verschijnt op onbebost terrein. In de tuin van mijn ouderlijk huis groeiden vele berken, die waren geplant door mijn vader een jaar voor mijn geboorte en ik heb ze altijd groot geweten. De even oude treurwilg daarentegen zag er veel fragieler en tenderder uit, net breed genoeg om het kind dat ik was te hullen in de frisgroene twijgen.

Gelijkenissen doen je begrijpen hoe het universum in elkaar zit. En de verschillen van de aardse realiteit rondom in haar eindeloze nuance maken het mooi, maken het spannend. “Vanuit het contact met de werkelijkheid ontstaat de nuance,” zo zei mijn vriend Ferd onlangs zo mooi. Het spanningsveld van de wereld. Gelijk en toch niet gelijk. Het kleine in het grote, het grote in het kleine, het wereldgebeuren in de natuur, de sterren in het wereldgebeuren. Gelijk en toch niet gelijk, het grootste raadsel in de wereld en net het principe van onze wereld. Dus een raadsel en toch weer niet. Gelijkenissen brengen ons samen in plaats van elkaar te scheiden. Ik hoop dat we in de toekomst steeds meer op gelijkenissen gaan focussen in plaats van op verschillen, dat eenheid onder elkaar, gelijkenis in het verschil kan worden gevonden. Alle wegen zijn één, want iedere mens moet zijn unieke pad naar zijn levensbestemming bewandelen.

Ik zoek ook de spirituele weg naar boven, dit in tegenstelling tot de psychologische weg naar beneden, naar mijn innerlijke, diepste punt, zoals de hogepriesteres leert. Maar toont dit diepste innerlijk me niet net de weg naar spiritualiteit, zo beide uiterste punten verbindend? En zo gaat de eindeloze kringloop van de tarot eindeloos door, telkens een nieuwe draai volgend van de spiraal van het leven, zoals afgebeeld in ons DNA, want het rad draait. De eerste zin van ‘La divina commedia’, een meesterwerk van Dante Alighieri, een middeleeuws schrijver, luidt vrij vertaald ‘In het midden van mijn leven bevond ik mij in een donker bos omdat ik de rechte weg was kwijtgeraakt.’ Dit vormt een mooi beeld van de kronkelweg die het leven is met al zijn omzwervingen. Bij elke bocht verschijnt weer een nieuwe bocht, met afwisselend donkere bossen en zonnige weides, telkens opnieuw. Deze dualiteit is de enige zekerheid op deze weg. Volgens een boeddhistisch gezegde is de weg belangrijker dan het doel, zo te kennen gevend dat overgave aan die kronkelige weg je meer voldoening geeft dan het zo snel mogelijk bereiken van een einddoel dat steeds verder weg ligt dan je dacht en dat, eens je het bereikt hebt, weer onmiddellijk verschuift naar een ander eindpunt dat je wilt bereiken.

De witte duif is het dier bij uitstek dat met spiritualiteit wordt verbonden, en eigenlijk worden alle vogels met de spirituele wereld verbonden door hun mogelijkheid naar boven te vliegen. Ook mythologische dieren hebben vaak een zelfde betekenis, zoals bijvoorbeeld de eenhoorn, die met zijn hoorn door de illusies heen breekt en de weg naar boven aanwijst, of het gevleugelde paard Pegasus, het rijdier van de dichters die tot in de bovenwereld vliegt. Moet ik, zoals een Indiaanse medicijnman ooit zei, leren eerst te geloven en dan te zien, in plaats van eerst te zien en dan te geloven? Dit is voor de westerse mens een zeer vreemde en onbegrijpelijke uitspraak, waarvan het nut ook niet wordt ingezien. Nochtans, als ik open sta voor iets heeft het ook de kans om effectief te gebeuren, of om het anders te zeggen, is er de kans dat ik het dan effectief ook kan zien. In het westen kent men ook het gezegde 'er is meer tussen hemel en aarde dan we kunnen zien', of zijn we die uitspraak vergeten met de vooruitgang van onze westerse wetenschap, die pretendeert ooit alles te kunnen weten?

Nawoord.

"Het begon met één klank." "Welke klank?" vroeg Dwaas. "Het begon met de 'S', zoals de slang sist en vuur sist als er water op valt. Met een eenvoudige 'es', de naam van de levensboom, met een gewone 'esse', wat zijn betekent in het Latijn. Niet meer en vooral niet minder. Het leven begon met de 'S', een zachte klank die steeg als een rookpluim in de vorm van een 'S', omhoog de wereld in. Zo begon het," fluisterde Kraai met nadruk. "Ja," zei Dwaas, "ik zie het voor me," en hij tekende de letter 'S' na in het zand. "De tweede klank was de 'O', die zich verbaasde over het resultaat van de 'S'. Zie je de tekening van de 'O', een cirkel? Een teken dat alles terugkeert, al is het in een andere vorm, de kringloop van het leven. En so gebeurde," zei Kraai plechtig.

"Je zegt toch niet 'so' maar 'zo'?" zei Dwaas. "De 'Z' is de spitse 'S', of de 'S' is de ronde 'Z'. De 'S' en de 'Z' zijn nauw verwant. Kijk naar wat ik teken, zo schrijf je dat, want eigenlijk teken je de klanken. De 'Z' is de tekening van een bliksemschicht. Het leven begon als een langzaam kronkelende 'S' en tegelijkertijd in een oogwenk als de inslaande bliksem 'Z', want de 'S' en 'Z' zijn gelijke klanken en toch ook niet gelijk. Gelijk en toch niet gelijk, het grootste raadsel van de wereld."

Dwaas had er plezier in. Hij zou zoveel leren, gretig luisterde hij naar Kraai. "Met de letters van het alfabet kun je spelen. Spelen met letters is als toveren, denk aan 'abracadabra'." "Spelen, ja, dat doe ik graag maar de letters van het alfabet, dat is moeilijk. Ik kan het alfabet niet opzeggen." "Dat moet ook niet, je moet de letters niet in volgorde leren, je moet er mee leren spelen. Spelen en tekenen kun je, ik heb je al zitten gadeslaan. Je hebt een gave, Dwaas, want jij ziet, hoort en voelt als een klein kind. Jij kunt dat omdat je niet anders kunt." "Ja, ik kan niet anders dan dwaas zijn." "Dat gaat je kracht zijn."

Dwaas was blij. Voor het eerst in zijn leven voelde hij zich geliefd. Kraai vond hem niet te dwaas om tegen te spreken, integendeel, Kraai beweerde juist dat hij speciaal was, dat enkel hij luisterde naar Kraai, dat juist hij Kraai kon begrijpen. Hij zat aan de waterkant te luisteren naar het concert van de kikkers. Het stemde hem rustig, zijn hart klopte minder snel, want hij was weggesneld, weggesneld van de harde woorden van de kinderen, woorden die hem pijn deden, scheldwoorden, zo begreep hij toch. Al van kinds af had men hem Dwaas genoemd, hij had nooit zijn echte naam geweten. Zijn moeder kon het hem niet vertellen want die was al vroeg gestorven, hij herinnerde zich wel haar zachte lichaam, een geborgenheid die al gauw vervangen werd door ruwe

handen en woorden. Hij snapte het niet goed, hij had altijd proberen lief te zijn, braaf te zijn maar men snauwde naar hem, lachte met hem, duwde hem weg. Enkel de dieren hadden hem begrepen, hadden hem getroost. En nu was Kraai gekomen en alles zou anders worden.

"Wat betekent de 'T'," vroeg Dwaas, "zoals in mijn naam Zot?" "Kijk eens naar de tekening," antwoordde Kraai. "Een wegversperring?" "Ja, je wordt tegengehouden, je kunt niet verder. Dan moet je terugkeren, je tijd afwachten. En dat is slim zijn. Slim zijn zit dus in je naam. Het is heel belangrijk je eigen naam te doorgronden." "Ze noemen me ook een coward, ik heb vele namen." "Dat is geen belediging," zei Kraai. "Een cow, dat betekent in de Engelse taal een koe en dat is een mooi dier. De aard hebben van een koe, het is een compliment. De koe is zelfs een heilig dier in India. Ze zeggen het met een andere bedoeling maar als je goed luistert, begrijp je dat ze je ongewild een grootse naam geven. Een naam, passend voor een grote tovenaar. Je moet leren door woorden heen te kijken, de achterliggende betekenis te vinden. Niemand zal dat beter kunnen dan jij, Dwaas, ik voel dat je je namen eer gaat aandoen." "Maar jij leert me alles, Kraai." "Ja, ik zal je veel leren maar jij zult het doen, jij zult het in de wereld brengen." Kraai vervolgde: "En de 'D', de verwant van de 'T', is een deur, een klapdeur, je kunt er doorgaan."

"En de 'B' is een dubbele deur!" had Dwaas daarop enthousiast geroepen, "en tegelijkertijd ook twee bloemblaadjes." "Ja, je begrijpt me, zo zijn er vele dieren en planten, die elk op zich een deur zijn, een andere kijk naar de wereld. De natuur is een open venster, je kunt er door kijken. Niet voor niets zijn er sleutelbloemen, namen worden niet zomaar gegeven. Taal maakt enkel duidelijk wat de natuur reeds vertelt zonder woorden. Magie is overal en in alles."

"En de 'V' van vos, is dat een vogel of een vlucht vogels?" "Je begint het te leren, Dwaas, de 'V' is zowel een vlucht vogels als één vogel. Gelijk en toch niet gelijk. Het kleine in het grote. De 'V' is een magische letter. De 'E' is ook een speciale letter, ze kan uitgesproken worden als é, als è, en in het Engels zelfs als 'i'. De letter 'E' toont aan dat gedaanteverwisseling en magie mogelijk is. Want kijk eens naar het woordje 'en', zo vaak voorkomend in onze taal. De 'N' is een gekantelde 'Z', en toont zo effectief de magische gedaanteverwisseling. Het woordje 'en' is dus magisch en heeft grootse effecten."

Dwaas keek over het wateroppervlak en zag opeens een veelheid aan schoons. Een boom en een vogel en bloemen en insecten. Een libel en een kikker. Een eik, een sparrenboom en een hazelaar. Helder groen gras, zachtbeige rietpluimen en felroze wilgenroosjes. Het begon hem te duizelen. Zoveel, onmogelijk om alle indrukken te benoemen, alle nuances van kleuren, alles wat hij zag, en hij begreep opeens de omvang van het woordje 'en'. Het woordje 'en' stopte nooit. Het was oneindig groot in al zijn kleinheid, het was namelijk onmogelijk om alles te benoemen.

Nog vol verwondering en mijmerend keerde hij terug naar het dorp. Dezelfde kinderen als daarvoor riepen hem toe: "Je bent zot, je bent zot." Hij glimlachte, het klonk nu als een koninklijke begroeting. "En?" vroeg hij, het magische woordje proevend en uitproberend. De kinderen verbaasden zich over zijn vraag. Zo had hij nog nooit gereageerd. "Je bent gek," riepen ze. "En?" vroeg hij opnieuw. "Je bent dom." Hij bleef 'en' zeggen na elke zin van hen. Hij luisterde naar de woorden van de kinderen, alsof hij ze nu voor het eerst echt hoorde, de betekenis achter de woorden, en hij genoot er zichtbaar van. De kinderen begrepen het niet, ze verstomden, ze fluisterden nog wat tegen elkaar en gingen dan weg.

In het dorp merkte men al gauw dat Dwaas veranderd was. Hij liep nu met een rechte rug en opgeheven hoofd rond. Hij straalde. Men durfde hem niet meer beschimpen hoewel men hem nog wel een vreemde kikker vond. Men liet hem nu met rust. Hij ging in de leer bij de oude houtsnijder. Rekenen moest hij daarvoor niet, wel tekenen en hij bleek aanleg te hebben, een oog voor schoonheid. En magie, maar dat hield hij voor zichzelf.